

Sygn. akt I ACa 383/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSA Wiesława Kuberska</i>
Sędziowie:	<i>SA Alicja Myszkowska (spr.)</i> <i>SA Dorota Ochalska - Gola</i>
Protokolant:	stażysta Joanna Płoszaj

po rozpoznaniu w dniu 7 sierpnia 2013 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa ***(...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Z.***

przeciwko ***E. C.***

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 23 stycznia 2013 r. sygn. akt I C 1531/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od E. C. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Z. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 383/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 stycznia 2013 roku Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie I C 1531/12 utrzymał w całości nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Łodzi w dniu 14 sierpnia 2012 roku w sprawie I Nc 235/12, na podstawie którego Sąd ten nakazał pozwanej E. C., aby zapłaciła powodowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w Z. kwotę 95 155,37 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 6 sierpnia 2012 roku oraz kwotę 4 807 złotych tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 3617 złotych tytułem zastępstwa procesowego, w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wniosła w tym terminie zarzuty.

Sąd I instancji ustalił m.in., że pozwana jest żoną R. C. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) w S., z którym współpracował powód. W celu zabezpieczenia wywiązania się z umów sprzedaży R. C. wystawił w dniu 27 czerwca 2007 roku weksel in blanco, który został poręczony przez pozwaną.

Wraz z wekslem została sporządzona deklaracja wekslowa podpisana zarówno przez wystawcę jak i przez pozwaną. Z deklaracji tej wynika, iż wystawiony weksel in blanco z klauzulą bez protestu upoważnia (...) S.A. do jego wypełnienia na kwotę max. 200 000 złotych odpowiadającą zadłużeniu z tytułu niezapłaconych faktur za zakupiony towar od dnia 7 maja 2007 roku oraz opatrzenia tego weksla datą płatności wg swego uznania w każdym czasie w przypadku niedotrzymania terminów płatności całości lub części należności wskazanych w deklaracji.

W okresie 03.2010-10.2010 r. firma R. C. nie wywiązywała się z umów w terminie, a z początkiem 2011 roku całkowicie zaprzestała płacić za zakupione od powoda towary. Skutkowało to wystąpieniem powoda na drogę sądową przeciwko R. C. i wydaniem nakazów zapłaty przez Sąd Rejonowy w Sieradzu w sprawach V Gnc 495/11 (zasądzona kwota: 25 590,97 zł wraz z ustawowymi odsetkami) oraz V Gnc 734/11 (zasądzona kwota: 66 613,64 zł wraz z ustawowymi odsetkami). Wszczęta egzekucja okazała się jednak bezskuteczna, a wobec wystawcy weksla została ogłoszona upadłość likwidacyjna. Należności stwierdzone wskazanymi tytułami wykonawczymi zostały pokryte jedynie w zakresie kwoty 14 870,01 złotych.

Wobec powyższego powód wypełnił w dniu 10 stycznia 2012 roku weksel na sumę 95 155,37 złotych z terminem płatności 23 stycznia 2012 roku i przedstawił pozwanej do zapłaty. Pozwana nie zapłaciła.

Pozwana nie kwestionowała ani wysokości zadłużenia z tytułu wystawionych faktur ani wysokości dochodzonych odsetek. Wskazała jednak, że poręczała za należności główne, a nie za odsetki.

W oparciu o poczynione ustalenia faktyczne Sąd I instancji przyjął, że przedmiotowy weksel in blanco został wypełniony przez powoda zgodnie z porozumieniem wekslowym. W porozumieniu wekslowym nie wyłączono bowiem odpowiedzialności wystawcy, czy poręczyciela, z tytułu odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie należności głównej. Pozwana zaś, zdaniem Sądu I instancji, nie udowodniła, że porozumienie wekslowe nie obejmowało odsetek za opóźnienie z tytułu niezapłaconych faktur. Pozwana, jako poręczająca, odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczyła (art. 32 Prawa wekslowego), a zatem odpowiada nie tylko za dług główny, ale ponosi także ciężar spłaty odsetek z tytułu nieterminowej spłaty tego długu.

Powyższy wyrok w całości apelacją zaskarżyła pozwana i zarzuciła mu:

1. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności art. 10 i art. 32 ustawy Prawo wekslowe przez przyjęcie, iż z uwagi na fakt, że poręczony przez nią weksel in blanco wypełniony został zgodnie z porozumieniem zawartym między wystawcą weksla a powodem, to pozwana zobowiązana jest z tytułu udzielonego poręczenia wekslowego do zapłaty na rzecz powoda kwoty 95 155,37 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 6 sierpnia 2012 roku;
2. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału przez przyjęcie, że wystawca weksla wystawiając powodowi weksel in blanco na zabezpieczenie jego zobowiązań handlowych zobowiązał się wobec powoda do zapłaty należności głównej wraz z odsetkami;
3. naruszenie prawa procesowego, w szczególności art. 328 § 2 kpc przez niewskazanie przyczyn, dla których odmówił wiarygodności i mocy dowodowej zeznaniom świadka R. C. w zakresie dotyczącym ustaleń dokonanych między nim a powodem odnośnie rodzaju roszczeń na zabezpieczenie, których świadek wystawił weksel in blanco poręczony przez jego żonę – pozwaną, a w konsekwencji uznał, że roszczenie powoda jest zasadne.

W konkluzji skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylene nakazu zapłaty i oddalenie powództwa.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie ma uzasadnionych podstaw i nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do drugiego z zarzutów apelacyjnych, jako najdalej idącego. Skarżąca wskazuje na sprzeczność istotnych ustaleń Sądu I instancji z treścią zebranego w sprawie materiału, co należy rozumieć jako zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 kpc. Uchybienie to tkwi, zdaniem skarżącej, w wadliwie dokonanej ocenie zeznań świadka R. C., z których ma wynikać, że wolą wystawcy i powoda w dacie wystawienia weksla było zagwarantowanie terminowych wpłat przez wystawcę weksla należności głównych z tytułu sprzedaży towarów powoda z jednoczesnym nieobciążaniem wystawcy weksla odsetkami za opóźnienie w terminowej zapłacie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wysunięcie przez stronę skarżącą powyższego wniosku jest, w obliczu całokształtu zebranego materiału dowodowego, dowolne. Na deklaracji wekslowej widnieje zapis co do zadłużenia wystawcy z tytułu niezapłaconych faktur za zakupiony towar. Stwierdzenie to samo w sobie nie daje podstaw do przyjęcia, że zamiarem stron była odpowiedzialność wystawcy jedynie za należność główną. Wręcz przeciwnie, akcesoryjny charakter odsetek powoduje, iż stanowią one immanentną część długu, jeśli tylko świadczenie główne nie zostało zapłacone w terminie.

Rozpatrując treść deklaracji wekslowej również w świetle art. 65 § 2 kc, należy dojść do wniosku, że zamiarem stron nie była rezygnacja z odsetek za opóźnienie. Powód upatrywał w wekslu in blanco wzmocnienia swoich interesów (jest to główny cel takiego weksla), a nie ich osłabienia, co wyrażałoby się w rezygnacji z odsetek za opóźnienie. Logika, profesjonalizm stron oraz doświadczenie życiowe nie pozwala przyjąć, że powód zrezygnowałby z odsetek za opóźnienie w inny sposób aniżeli poprzez zamieszczenie jednoznacznego zapisu o rezygnacji z takich odsetek. W treści porozumienia wekslowego brak jest choćby sygnalizacji o rezygnacji z odsetek za opóźnienie.

Nie można przyjąć za skarżącą, że między R. C. a powodem był zwyczaj polegający na tym, że powód nie wymagał odsetek za opóźnienie w płatności. Przeczy temu choćby treść załączonych faktur, na których zawsze widnieje termin płatności. Sam świadek przyznał, że jeśli cena za towar miała być uiszczona w ciągu kilku miesięcy, to powód wystawiał fakturę z terminem znacznie dłuższym, sięgającym kilku miesięcy. Wskazywanie przez powoda terminu płatności należności z faktur miało prawnie doniosły skutek - po tym czasie powód mógł, zgodnie z art. 481 § 1 kc, żądać odsetek za czas opóźnienia. Stwierdzenie skarżącej, iż powód nigdy nie żądał odsetek od R. C. jest nieścisłe, bowiem zarówno w pozwie z dnia 9 maja 2011 roku (sprawa V Gnc 734/11) jak i 29 marca 2011 roku (sprawa V Gnc 495/11) powód domagał się należności pieniężnych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie. To, że powód wystąpił z takim roszczeniem akurat w 2011 roku (nie wcześniej ani nie później) jest wyrazem jego woli oraz realizacji przysługujących mu praw i nie może nieść za sobą wniosku, że skoro tak późno wystąpił z roszczeniem, to do tej pory nie wymagał od kontrahenta odsetek za nieterminowe spełnienie świadczeń. To wierzyciel przecież decyduje, kiedy i czy w ogóle wystąpić na drogę sądową w celu dochodzenia należności wraz z odsetkami. Zresztą fakt „zgłoszenia” lub „niezgłoszenia” roszczenia o odsetki za opóźnienie nie ma wpływu na jego powstanie, gdyż o tym, że wierzycielowi należą się odsetki przesądza sam fakt opóźnienia się dłużnika ze spełnieniem świadczenia głównego (zob. wyrok SN z dnia 10 sierpnia 2005 roku, I CK 110/2005, LexPolonica nr 2252707).

W obliczu powyższego zeznania R. C. jak i pozwanej w omawianym zakresie są nieprzekonujące, nielogiczne i nie zasługiwały na wiarygodność, stąd Sąd I instancji słusznie nie oparł się na nich przy ustalaniu stanu faktycznego.

Sąd Okręgowy w istocie pominął w uzasadnieniu wyroku motywy, dlaczego zeznania wskazanego świadka uznał za niewiarygodne. Skuteczny zarzut naruszenia art. 328 § 2 kpc będzie miał jednak miejsce dopiero po stwierdzeniu, że naruszenie to mogło mieć wpływ na treść orzeczenia, a dodatkowo naruszenie jest takiej rangi, że uniemożliwi kontrolę instancji wyższej. W niniejszej sprawie apelująca nie wykazała, aby uchybienie to nosiło wskazane cechy.

W związku z tym, że Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy dokonał ustaleń faktycznych, Sąd Apelacyjny w pełni podziela te ustalenia i przyjmuje za własne.

Przechodząc do zarzutów prawa materialnego, należy zważyć, że i te zarzuty nie mają uzasadnionych podstaw. Sąd I instancji w sposób właściwy dokonał analizy prawidłowości uzupełnienia weksla z porozumieniem wekslowym. Za Sądem Okręgowym należy wskazać, że stwierdzenie w deklaracji wekslowej: „zadłużenie z tytułu nie zapłaconych faktur za zakupiony towar” obejmuje dług, na który składa się należność główna oraz odsetki za opóźnienie. Jak wcześniej zaznaczono, odsetki są świadczeniem akcesoryjnym, bowiem warunkiem powstania uprawnienia do odsetek jest istnienie i wymagalność długu pieniężnego. Roszczenie o odsetki jest więc następstwem egzystencji prawnej długu pieniężnego (zob. A. Rzetelska – Gil, Kodeks Cywilny. Zobowiązania, część ogólna. Lex/el 2011). Uboczny charakter odsetek za opóźnienie wynika także z szeregu przepisów kodeksu cywilnego, np. w art. 466 kc wskazuje się, że z pokwitowania zapłaty dłużnej sumy wynika domniemanie zapłaty należności ubocznych; w art. 451 § 1 zd. drugie kc podnosi się, że to, co przypada na poczet danego długu wierzyciel może zaliczyć na związane z tym długiem należności uboczne (por. także art. 509 § 2 kc). Przykłady te wskazują, że dług to nie tylko należność główna, ale i należność uboczna w postaci odsetek za opóźnienie.

Tym samym powód wypełniając przedmiotowy weksel in blanco na kwotę 95 155, 37 złotych i wliczając do tej sumy również odsetki za opóźnienie, postąpił zgodnie z deklaracją wekslową. Taki zabieg odpowiada także prawu, bowiem zgodnie z art. 481 § 1 kc odsetki należą się zawsze od momentu opóźnienia. Wierzyciel może zrzec się wynikającego z art. 481 § 1 kc uprawnienia do żądania odsetek za opóźnienie, jednakże w niniejszej sprawie takiej sytuacji nie było.

Pozwana, zgodnie z art. 32 prawa wekslowego, odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczyła, a więc w tym wypadku odpowiada jak wystawca. Jak powyżej wskazano wystawca odpowiada, zgodnie z treścią porozumienia wekslowego, za zadłużenie z tytułu niezapłaconych faktur, na co składa się należność główna oraz odsetki za opóźnienie. Tak też rozciąga się odpowiedzialność pozwanej, na co słusznie wskazał Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku.

Z powyższych względów Sąd I instancji nie dopuścił się błędu w zakresie prawa materialnego, bowiem nie naruszył dyspozycji art. 10 i 32 prawa wekslowego.

Apelacja natomiast, jako nie mająca uzasadnionych podstaw podlegała oddaleniu, o czym Sąd Apelacyjny orzekł w punkcie 1. wyroku na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach procesu Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z zasadą z art. 98 § 1 i 3 kpc oraz uwzględniając treść przepisu art. 108 uksc, który pozwala obciążyć stronę zwolnioną od kosztów sądowych kosztami procesu, jakie poniósł przeciwnik. Pozwana, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, zainicjowała postępowanie odwoławcze, przez co naraziła stronę powodową na koszty. Jak się okazało wniesiona apelacja była bezzasadna. Usprawiedliwia to zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów, jakie poniósł w celu zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Kwota 2700 złotych została ustalona w oparciu o § 6 pkt 6 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia MS z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. j. Dz. U. 2013 r. Nr 490).